

Zappen tot je groen ziet

'Greenreporter' Dyon Wilkens

Louette (links) en Lonneke op Groenland, met Z@pp-presentator Bart Meijer en een Groenlandse.

Naar Groenland met 'Z@pp Your Planet', recyclen in 'Recycloop': kindertelevisie met natuur als thema rukt op. Maar heeft het ook effect?

TEKST ANNEMIEKE RUGGENBERG

Dyon Wilkens (12) was in maart en april dit jaar greenreporter voor 'GreenKids', een tv-programma van RTL, waarin kinderen op avontuur gaan in de natuur met tv-presentator en groenexpert Lodewijk Hoekstra. "Ik mocht iedere week ergens naartoe, bijvoorbeeld naar Naturalis. De programmamakers maakten vragen voor mij die ik aan experts mocht stellen", zegt hij.

Het leukste vond hij de onderwerpen die met dieren te maken hebben. "Ik heb een dinoskelet gezien en heel slimme dierendeskundigen ontmoet." Ook bezocht hij een melkveehouderij waar hij hielp met koeien melken. En nam hij een kijkje in Limburgse grotten.

Om greenreporter te worden deed Dyon auditie. Eerder speelde hij in een tv-serie voor kinderen en dat smaakte naar meer. "Ik wilde graag verder met televisiewerk." Hij heeft wel wat met het milieu, 'maar niet altijd'. "Als ik bijvoorbeeld haast heb, ga ik geen rotzooi van straat opruimen. Daar heb ik dan echt geen tijd voor. Soms doe ik dat wel met school. Dan lopen we met prikkers rond en ruim ik snoeppapiertjes op."

Arjen Wals, hoogleraar sociaal leren en duurzame ontwikkeling aan de universiteit van Wageningen, vindt het positief dat er steeds meer groene programma's als 'GreenKids' op tv zijn. Wel zegt hij dat er voorwaarden zijn waar de programma's aan moeten voldoen, willen ze ook effectief te zijn. "Om te beginnen is een handelingsperspectief belangrijk. Het kind moet worden uitgedaagd. Hij of zij moet iets zelf kunnen doen. Vragen bedenken bijvoorbeeld." Bij Dyon werden die bedacht door de programmamakers.

De tong van ijsbeer

Positief van 'Greenkids' vindt Wals

dat kinderen de natuur in Nederland opzoeken. "Het is belangrijk dat ze zien dat de natuur dichtbij is. Vier keer per jaar op pad met een boswachter die pedagogisch geschoold is, heeft veel meer impact dan het maken van één verre reis."

Louette Bogaers (12) maakte in maart vorig jaar zo'n verre reis dankzij haar deelname aan duurzaamheidsprogramma 'Z@pp Your Planet'. Een tv-serie waarin Z@pp-presentatoren met een team van kinderen tegen elkaar strijden. Door het winnen van opdrachten die met het milieu te maken hebben, maken ze kans op een reis naar het buitenland. "Ik moest bijvoorbeeld zeggen hoe de tong van een ijsbeer eruit ziet", vertelt Louette. "Die is paars en blauwachtig."

Louette en haar vriendin Lonneke wonnen met presentator Bart Meijer en mochten op expeditie naar Groenland. "Dat was zooo gaaf!", blikt Louette terug. "We hebben op het ijs geslapen en wilde dieren gezien." Haar vriendin Lonneke had hen opgegeven als deelnemers omdat ze gek zijn op de natuur. "Ik denk vaak na over het milieu. Als wij onze rommel niet opruimen, krijgen onze kinderen daar last van."

In Groenland was Louette het meest onder de indruk van het smeltende ijs dat ze zag. "Het smelt omdat wij dingen verkeerd doen. Hoe het heet, weet ik niet precies, maar door de vieze stoffen in de lucht gaat er wat fout en smelt het ijs in Groenland. Dat is heel erg."

Wals heeft zijn bedenkingen bij zo'n reis naar Groenland in het kader van een televisieprogramma. "Het is iets exclusiefs voor een paar kinderen. Zij zullen die ervaring vast nooit meer vergeten, maar de impact van de uitzendingen voor de grote groep kijkers is klein. Ook staat het overweldigende van de reis het meest centraal, niet het kleine en mooie van de natuur

dichtbij huis."

Opvallend is dat het in groene kinderprogramma's vaak gaat om iets ervaren. In 'GreenKids' gaan de deelnemers op zoek naar 'schatten' in de Nederlandse natuur. In 'Z@pp Your Planet' zien kinderen van dichtbij wat de gevolgen zijn van klimaatverandering. Wals: "Het beste is als een programma een combinatie bevat van ervaring en actief handelen. Wat kun je zelf doen om de situatie te verbeteren? Bedenken kinderen een oplossing voor een probleem, dan moeten ze die ook zelf uitvoeren. Bijvoorbeeld het ontwerpen van een app die zwerfafval in kaart brengt."

Lesmateriaal

'Recycool' is het enige duurzame kinderprogramma waarin kinderen actief aan het werk worden gezet. Twee teams van kinderen maken van oud afval een gebruiksvoorwerp voor in huis onder begeleiding van 'experts'. Leerzaam, vindt Wals. "Nog beter zou het zijn als ze dat voor een langere periode zouden doen. Of als er ook nagedacht wordt over het afvalprobleem."

Met het wedstrijdelement van programma's als 'Z@pp Your Planet' en 'Recycool' heeft Wals moeite. "Het klinkt misschien cynisch", zegt hij. "Maar het idee van winnaars en verliezers vertegenwoordigt een manier van denken waar de aarde juist geen baat bij heeft. Zo'n programma cultiveert dat." Ook twijfelt hij aan de motivatie van kinderen. "Doen ze mee om te winnen of omdat ze echte interesse hebben in de natuur?"

Hij signaleert nog een ander probleem. "Ik zie op scholen dat programma's als 'Nieuws uit de Natuur', met op zich hele aardige uitzendingen, worden gebruikt ter vervanging van natuuronderwijs. Op die manier mist de diepere doorwerking. In de klas moet zo'n programma juist worden aangevuld met lesmateriaal over natuur en

milieu."

Dyon en Louette zijn naar eigen zeggen 'een beetje' veranderd door hun deelname aan de groene programma's. "Ik weet nu meer over de natuur", zegt Dyon. "Vooral gekke dingetjes. Wist je dat een uil niet met zijn ogen kan bewegen? En in de nacht zijn de ogen van een uil oranje."

Hij is ook anders over de natuur gaan denken. "Ik houd nu nog meer van de natuur. Het is belangrijk, want als mensen alle bomen gaan kappen, dan gaan ze er zelf ook aan. Buiten voel ik me gewoon heel fijn. En toevallig vind ik groen ook een hele mooie kleur."

Louette is door de reis naar Groenland nog meer gaan nadenken. "Thuis scheiden wij afval, dat deden we altijd al. Voordat ik in Groenland was douchte ik een half uur. Nu niet meer. Na vijf minuten doe ik de douche uit anders voel ik me schuldig."

'Het idee van winnaars en verliezers vertegenwoordigt een manier van denken waar de aarde juist geen baat bij heeft'

Kinder-programma's met groene inslag

Met presentator Lodewijk Hoekstra gaan kinderen voor het RTL-programma 'GreenKids' de natuur in.

Recycool, NTR

Kinderen maken spullen van gerecyceld materiaal. Ze mogen daarvoor alleen bestaand materiaal gebruiken, niets mag worden gekocht. Aan het eind beoordeelt een kinderjury met hulp van experts welk gebruiksvoorwerp wint.

GreenKids, RTL

Samen met Lodewijk Hoekstra, tuinman en presentator van Eigen Huis en Tuin gaan kinderen op avontuur in de natuur. Iedere

aflevering beantwoorden de greenreporters vragen over de natuur en bezoekt Lodewijk een 'groene schoolklas'. Aan het einde van het seizoen kiest hij de 'groenste klas van Nederland'.

Z@pp your Planet, Z@PP

Presentatoren vormen een team met kinderen en doen opdrachten die met het milieu te maken hebben. Het winnende team mag naar een ver land. In dat land wordt gekeken naar dubbelehelixstructuur. De afgelopen seizoenen reisden ze er per vliegtuig naartoe.

KRO Kookschool, KRO

Samen met Jonathan Karpathios, de 'groenste kok van Nederland' nemen kinderen het tegen elkaar op in een kookwedstrijd. Deelnemers leren over biologisch en diervriendelijk voedsel. Tijdens het afgelopen seizoen kregen ze een workshop van EKO-Plaza.

Nieuws uit de Natuur, NTR

Programma dat vaak in groep 5 en 6 wordt uitgezonden en waarin een presentator op avontuur gaat in de natuur. De tweede presentator brengt de natuur in de studio. Ook krijgen kinderen tips over hoe ze beter met de natuur kunnen omgaan.